

Motion till riksdagen 2022/23:2042

av **Morgan Johansson m.fl. (S)**

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark global röst och föra en solidarisk, rättvis och jämställd biståndspolitik och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stå upp för enprocentsmålet för biståndet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hålla fast vid den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter inklusive SRHR och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett ökat klimatbistånd är centralt i det internationella arbetet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara anslagsnivån för kärnstöden och tillkännager detta för regeringen.

Politikens inriktning

Sverige ska vara en stark global röst och stå upp för folkrätten, de mänskliga rättigheterna, demokratin och dess principer. Det svenska biståndet ska leda till att minska klyftorna i världen, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka rättsstaten, motverka korruption, främja jämställdhet, ha ett starkt barnrättsperspektiv samt främja ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Vår politik för bistånd och utveckling fokuserar på att människor ska ges förutsättningar att själva kunna ta sig ur fattigdom, förbättra sina levnadsvillkor och leva i trygghet samt ha makt och inflytande över sina liv. Eget arbete som ger en egen försörjning är grundläggande för människors frihet och ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom. Löner som går att leva på, säker arbetsmiljö och anständiga anställningsvillkor måste säkerställas.

Den internationella solidariteten är obestridlig för oss socialdemokrater, precis som vårt stöd till demokratiska rörelser och aktörer, fackföreningar och civilsamhälle världen över.

Sverige ska ställa tydliga krav på att biståndet används till vad det är avsett för, och aktörer ska ställas till svars när oegentligheter upptäcks. För oss socialdemokrater är det självklart att kontroll och riskanalys av svenskfinansierade biståndsinsatser samt att revision och resultatredovisning alltid görs och följs upp.

Ett effektivt och ändamålsenligt utvecklingssamarbete kan bidra genom policyreformer som ökar transparensen i hur biståndet fördelas och som stödjer uppbyggandet av en välfungerande statsförvaltning och transparenta samhällsinstitutioner, oberoende rättssystem och revision. Reformerna behövs för att stärka civilsamhällets förmåga att utkräva ansvar, som stöttar en fri press och utbildar människor om deras medborgerliga rättigheter.

En demokratisk utveckling byggs genom ett välfungerande flerpartisystem, fria och rättvisa val och parlament och institutioner som följer rättsstatens principer. Utvecklingssamarbetet ska bidra till uppbyggnad och stärkande av demokratiska styrelseskick, fria politiska partier, folkrörelser och institutioner. Att stödja organiseringen av politiska partier och en demokratisk kultur är centralt för oss socialdemokrater. Vi vill att demokratistödet till demokratiska partier och aktörer ökar.

Välfungerande, oberoende och rättssäkra institutioner på olika nivåer och med hög kapacitet är centralt för en demokratisk utveckling och för att individer ska kunna åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Sådana institutioner stärker hållbarheten och motståndskraften i ett samhälle och är avgörande för hur väl reformer kan genomföras. Självständiga civilsamhällesorganisationer ska stödjas i sitt arbete och i sin rätt att verka.

Sverige ska fortsätta att motverka det krympande utrymmet för civilsamhället genom att värna och stödja yttrande-, förenings- och församlingsfriheterna. I många samhällen spelar kyrkor och religiösa aktörer en betydande roll och är inte sällan de institutioner människor framför allt har förtroende för. Att samarbeta med svenska organisationer som står dem nära är viktigt för att nå framgång i insatser för fred, fattigdomsbekämpning och jämställdhet.

Vi vill att biståndet medverkar till kapacitetsutveckling i samarbetsländerna, så att länderna själva ska kunna forma sin framtid. I enlighet med Agenda 2030 bör därför biståndet i ökad utsträckning fokusera på kunskapsöverföring och institutionell kapacitetsutveckling. Det är en viktig bas i utvecklingssamarbetet, förbättrar möjligheterna att arbeta genom ländernas egna system och lägger grunden för varaktiga resultat.

Vi vill fokusera på att stärka institutioner, sociala trygghetssystem såsom arbetslöshetsersättning, barnbidrag, föräldraförsäkring och pensioner, och aktörer som stödjer hållbar utveckling och demokratisk samhällsstyrning. Vi vill också bekämpa skatteflykt som undergräver välfärden, genom riktade insatser i biståndet på att inrätta skattemyndigheter i mottagarländerna samt bygga effektiva och rättvisa skattesystem med tydliga regelverk för beskattning.

För oss är det viktigt att Sverige fortsätter att vara ledande i att bidra till genomförandet av Agenda 2030 globalt, Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering och Parisavtalet om klimat och att utvecklingsarbetet inte undermineras av bristande samstämmighet mellan olika politikområden.

Ett starkt engagemang inom de multilaterala organisationerna är centralt för genomförandet av Agenda 2030, klimatomställningen, freds- och jämställdhetsarbetet samt hanteringen av covid-19 och dess effekter.

Genom kärnstöden kan Sverige få genomslag för våra utrikes- och biståndspolitiska målsättningar samtidigt som vi bidrar till att uppnå organisationernas resultat och

därmed till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det innebär ökade möjligheter för organisationerna att snabbt agera när nya kriser och behov uppstår. Kärnstöd bidrar till ett långsiktigt stabilt multilateralt system där Sveriges politiska prioriteringar får större genomslag och syftar till att både uppnå konkreta resultat och stärka det multilaterala systemet. Det är ett misstag från regeringens sida att skära ner på kärnstöden då det multilaterala och det bilaterala biståndet är kompletterande och ömsesidigt förstärkande.

Enprocentsmålet ska upprätthållas

Det är tydligt att covid-19-pandemins effekter på bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter, hälsa, fattigdomsbekämpning, ekonomi, utbildning och jämställdhet är omfattande och negativa.

Utvecklingen globalt går bakåt när det gäller jämställdhet och kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, inklusive tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Ojämligheten ökar liksom antalet extremt fattiga och de som inte har tillgång till mat. Pandemins effekter kommer att vara långsiktiga och Sverige kan inte, som regeringen aviserar, dra sig undan i detta omvärldsläge utan måste fortsätta bidra till att människor runt om i vår värld kan ta sig ur fattigdom och själva välja sina liv.

Att skära ner på biståndet ger inte en tryggare värld eller ett tryggare Sverige. Tvärtom. Människor i behov av humanitära insatser ökar och miljontals människor är på flykt. Förutom det fruktansvärda som det ukrainska folket utsätts för av ryska trupper och anfall utöver att ha tvingats på flykt, drabbas även redan utsatta, fattiga människor i bl.a. Afrika hårt av effekterna av Rysslands invasion av Ukraina och följderna av kriget.

Rapporter kommer om en eskalerande uppvärmning av jorden och en kraftigt minskande biologisk mångfald; klimatåtgärder måste intensifieras. Det går inte att prioritera bort. Vår omvärld behöver inte mindre av bistånd och stöd. Det borde vara lätt att förstå.

Utvecklingssamarbetet ska vara flexibelt och ändamålsenligt, hålla hög kvalitet, klimatsäkras och ge resultat med fokus på att bekämpa fattigdom. Vi står upp för att svenskt bistånd ska uppgå till en procent av BNI och användas till både långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd.

Vi socialdemokrater accepterar avräkningar enligt OECD-Dacs riktlinjer, men dessa ska hanteras restriktivt. Regelverket för avräkningar enligt OECD-Dac ska inte breddas.

Det är oansvarigt av regeringen att nu genomföra omfattande nedskärningar i biståndet. Behoven och fattigdomen är större än på mycket länge. Coronapandemin har gjort att många framsteg gällande fattigdomsbekämpning kastats årtionden tillbaka. Rysslands anfall på Ukraina och krigets följd effekter har därefter ännu större behov. Sammantaget så ökar antalet människor som lever i fattigdom och hungersnöd. Mot bakgrund av det, vill vi i kontrast till regeringen öka biståndet stegvis de kommande åren tills enprocentsmålet uppnås.

Så länge vi har krig på vår kontinent måste vi se till att vår solidaritet räcker till för Ukraina och dess närområde, utan att tappa vår solidaritet med de fattigaste människorna i de fattigaste länderna. Sverige ska fortsätta att stödja Ukraina, men vi ska också fortsätta att bekämpa fattigdom och hungersnöd i andra delar av världen.

Vår politik för bistånd och utveckling fokuserar på att människor ska ges förutsättningar att själva kunna ta sig ur fattigdom, förbättra sina levnadsvillkor och leva i trygghet samt ha makt och inflytande över sina liv. Eget arbete som ger en egen försörjning

är grundläggande för människors frihet och ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom. Löner som går att leva på, säker arbetsmiljö och anständiga anställningsvillkor måste säkerställas.

Fria fackföreningar och fackliga rättigheter är viktiga i kampen för global rättvisa. För oss är det självklart att utvecklingsarbetet ska bidra till att stärka oberoende, representativa och demokratiska fackföreningar, ökad organisering och utbildning om mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Samarbete med näringslivet är viktigt för att stödja jobbskapande. Den internationella solidariteten är obestridd för oss socialdemokrater, precis som vårt stöd till demokratiska rörelser och aktörer, fackföreningar och civilsamhälle världen över.

Vi socialdemokrater tror på att kombinera nationellt och globalt agerande även i tider av kris. En värld med större ojämlikhet, mer hunger och fler konflikter är en osäkrare värld för oss alla. Oavsett om människor lämnar sina länder på grund av krig, fattigdom eller klimat är det viktigt att stötta det långsiktiga utvecklingsarbetet för att skälen till ofrivillig migration ska kunna byggas bort. Bistånd är inte ensamt lösningen, men ett starkt och effektivt internationellt utvecklingsarbete och ett generöst välkoordinerat humanitärt bistånd är en viktig del.

Regeringens svek mot kvinnor och flickor

De mänskliga rättigheterna får varken inskränkas av stater eller andra aktörer. Alla människor har rätt till ett liv i frihet och trygghet och ska ha lika möjligheter att forma sina liv som de önskar och påverka samhället. Kvinnor och flickor ska ha samma möjlighet till socialt, ekonomiskt och politiskt inflytande som män och pojkar. Flickors och kvinnors rättigheter måste stärkas globalt.

Det är därför ett svek när den nya regeringen väljer att avveckla den feministiska utrikespolitiken, trots att en lång rad länder – till exempel Frankrike, Tyskland, Kanada och Mexiko – följt vårt exempel. Vi socialdemokrater anser tvärtom att fokus på kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser är viktigare än någonsin, inte minst eftersom dessa rättigheter nu utmanas av högerkrafter.

Att ge kvinnor och flickor makt över sina egna liv och främja deras medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är det bästa sättet att bekämpa fattigdom och nå ekonomisk tillväxt och mänsklig utveckling.

Den feministiska utrikespolitiken understryker vårt starka åtagande för jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Det finns ett ökat motstånd i många länder mot SRHR, i synnerhet mot abort, sexualupplysning samt kvinnors och hbtqi-personers rättigheter. Det kan därför vara avgörande att Sverige är en stark röst för att garantera tillgången till SRHR globalt. Allt bistånd ska bidra till att uppnå jämställdhet, vilket är en förutsättning för att förebygga konflikter och bygga hållbar fred. Målet är att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter och att makt och resurser ska fördelas jämställt.

Klimatbiståndet

Klimatkrisen är ett globalt och existentiellt hot. Klimatförändringar är redan på många håll en orsak till att människor tvingas migrera. Men om inget görs så kommer

ytterligare hundratals miljoner människor att drivas på flykt inom en inte alltför snar framtid, när deras hem blir obeboeligt på grund av torka, översvämningar, extremvärme eller andra extrema väderförhållanden.

Ett ökat klimatbistånd är därför centralt i det internationella arbetet och viktigt för att möta åtaganden om ökad klimatfinansiering. Utvecklingsländer måste få både ekonomiskt och tekniskt stöd för att genomföra klimatåtgärder och medel att anpassa sina samhällen till klimatförändringarna. Sverige ska vara ett ledande land i klimatomställningen. Regeringen väljer dock att tvärtom motverka det.

Bevara kärnstöden

Ett starkt engagemang inom de multilaterala organisationerna är centralt för genomförandet av Agenda 2030, klimatomställningen, freds- och jämställdhetsarbetet samt hanteringen av covid-19 och dess effekter.

Genom kärnstöden till t ex FN och dess organisationer bidrar Sverige till att uppnå organisationernas resultat och därmed till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Att i en säkerhetspolitiskt mycket orolig tid, med klimatkris och ökad global fattigdom, skära ner på kärnstöden och försvaga FN är direkt kontraproduktivt och ett allvarligt misstag från den svenska regeringens sida.

Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Tabell 1 Socialdemokraternas förslag till anslag för 2022 för utgiftsområde 7 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1	Biståndsverksamhet	45 297 746	2 360 000
1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 612 297	122 030
1:3	Nordiska Afrikainstitutet	16 889	670
1:4	Folke Bernadotteakademin	208 199	17 300
1:5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	±0
1:6	Utvärdering av internationellt bistånd	21 096	±0
Summa		47 206 227	2 500 000

Socialdemokraternas övervägande

Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet höjs med 2 360 miljoner kronor med målet att stegvis komma tillbaka till en procent av BNI i bistånd. Då vi inte stödjer regeringens förslag att frikoppla biståndsbudgeten från bruttonationalinkomsten höjer vi även anslagen för 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), 1:3 Nordiska Afrikainstitutet och

1:4 Folke Bernadotteakademin till ursprunglig prognos för 2023 eller i Sidas fall med utrymmet vi anvisar för 2023.

Morgan Johansson (S)

Alexandra Völker (S)

Olle Thorell (S)

Linnéa Wickman (S)

Tomas Eneroth (S)

Johan Büser (S)

Azra Muranovic (S)